

**Forenklet melding om foretakssammenslutning
jf. konkurranseloven § 18 første ledd og forskrift om melding av
foretakssammenslutninger § 3**

Multiconsult ASA

A-Lab AS

Konfidensielle opplysninger er markert med **grønn bakgrunn**

Konfidensielt
Inneholder forretningshemmeligheter

1. INVOLVERTE FORETAK

1.1 Multiconsult ASA

Navn: Multiconsult ASA
Org. nr.: 910 253 158
Adresse: Nedre Skøyen vei 2, 0276 Oslo

Representert av:

Navn: CMS Kluge Advokatfirma AS
Kontaktperson: Henrik Nordling / Håvard Henriksen
Adresse: Postboks 1548 Vika, 0117 Oslo
Telefon: +47 966 25 414 / +47 979 17 385
E-post: henrik.nordling@cms-kluge.com / havard.henriksen@cms-kluge.com

1.2 A-Lab AS

Navn: A-Lab AS
Org. nr.: 982 165 105
Adresse: Drammensveien 130, 0277 Oslo

Representert av:

Navn: Advokatfirmaet PwC AS
Kontaktperson: Stian Solheim
Adresse: Sandviksbodene 2A, 5035 Bergen
Telefon: +47 48 16 17 85
E-post: stian.solheim@pwc.com

2. BESKRIVELSE AV FORETAKSSAMMENSLUTNINGENS ART

- (1) Foretakssammenslutningen består av at Multiconsult ASA (*Multiconsult*) erverver enekontroll over A-Lab AS (*A-Lab*).
- (2) A-Lab kontrolleres i dag av Geir Haaversen og Odd Klev, som i fellesskap eier 65 % av aksjene. Se punkt 4.5 for en nærmere beskrivelse av dagens eierskapsstruktur.
- (3) Multiconsult skal inngå en aksjekjøpsavtale hvor Multiconsult vil erverve 70 % av aksjene i A-Lab (*Transaksjonen*). Multiconsult vil ha enekontroll over A-Lab etter transaksjonen.
- (4) Transaksjonen vil med dette utgjøre en foretakssammenslutning i konkurranserettslig forstand.
- (5) Aksjekjøpsavtale ble signert mandag 5. juni.
- (6) I lys av partenes samlede omsetning i Norge (jf. punkt 5), utløser Transaksjonen en meldeplikt til Konkurransetilsynet, jf. konkurranseloven § 18.

3. VILKÅRENE FOR FORENKLET MELDING ER OPPFYLT

- (7) Både Multiconsult og A-Lab operer på markedet for generelle arkitekttjenester i Norge. Foretakssammenslutningen fører dermed til en horisontal overlapp. I tråd med markedsbeskrivelsen og analysen i punkt 6, vil Transaksjonen likevel ikke medføre at partene får en markedsandel på mer enn 20 %.
- (8) Vilkårene for å inngi forenklet melding er dermed oppfylt, jf. meldepliktforskriften § 3 første ledd nr. 3 bokstav b.

4. BESKRIVELSE AV DE INVOLVERTE FORETAKENE OG FORETAK I SAMME KONSERN

4.1 Multiconsult

- (9) Multiconsult Norge AS er et norsk ingeniør- og arkitekturselskap. Selskapet har 3200 medarbeidere, og har røtter tilbake til 1908. Selskapet er en del av konsernet Multiconsult ASA.
- (10) Multiconsults virksomhet er delt inn i fire forretningsområder: bygg og eiendom, mobilitet og samferdsel, energi og industri, samt vann & miljø. Selskapet tilbyr multifaglig rådgivning, design, prosjektering, arkitektur, prosjektoppfølgning, ledelse, verifikasjon og kontroll.
- (11) Multiconsult ønsker å være en ansvarlig bedrift som bidrar til å skape norsk historie og utvikling, og har blant vært aktive innenfor vannkraftutbygging, vindkraft, olje, idrettsanlegg og aktive i oppføringen av sentrale bygninger, som Munchmuseet, Deichman Bjørvika og Barcodebyggene. Multiconsult har også god kompetanse på samferdsel, herunder brokonstruksjoner og tunnelportaler.
- (12) Multiconsult tilbyr tjenester til et bredt spekter av bransjer, inkludert petrokjemiske anlegg, aluminiumsverk, papir- og gjødselindustrien og avfallshåndteringsoperasjoner. Selskapet har kompetanse til å bistå kunder med deres mest komplekse utfordringer. Dette inkluderer design og engineering, helse og sikkerhet, prosjektledelse og økonomisk planlegging.

- (13) Multiconsult har sitt hovedkontor i Oslo, og opererer hovedsakelig i Norge. Selskapet har tung tilstedeværelse i alle de største byene i Norge. Multiconsult har også tilstedeværelse utenfor byene, og har totalt over 30 kontorer i Norge, fra Svalbard i nord til Kristiansand i sør. Konsernet har også kontorer i flere europeiske land, herunder Sverige, Danmark, Polen, Storbritannia, samt tilstedeværelse i enkelte land Asia og Afrika, blant annet Tanzania, Kenya og Singapore. Selskapet har vært involvert i prosjekter i over 100 forskjellige land, og har oppdragsgivere og samarbeidspartnere i store deler av landet.
- (14) Selskapets oppdragsgivere blant annet store foretak som Oslobygg KF, Statens vegvesen, Equinor mv., samt en rekke kommuner og offentlige organ.
- (15) I 2022 hadde Multiconsult en samlet omsetning på ca. [REDACTED], hvorav [REDACTED] er fra virksomhet i Norge.
- (16) Multiconsult har flere datterselskap, hvorav Link Arkitektur AS og Roar Jørgensen AS er aktive i Norge.
- (17) For mer informasjon om Multiconsult, se selskapets hjemmesider: www.multiconsult.no/om-oss.

4.2 Link Arkitektur AS

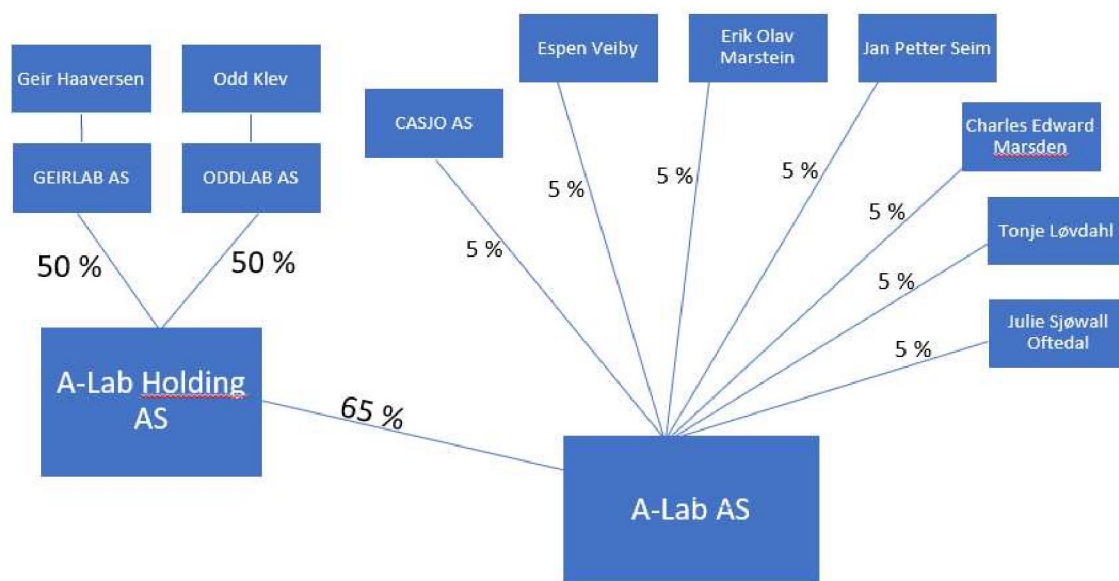
- (18) Link Arkitektur AS (*Link*) er et arkitektkontor som er heleid av Multiconsult ASA. Selskapet har ca. 500 medarbeidere ved 15 kontorer i Norge, Sverige og Danmark.
- (19) Selskapet ble opprett i 2000, som et resultat av en funksjon mellom arkitektkontorene Lysaker Mølle AS og Maurseth & Halleraker AS.
- (20) Link omsatte for totalt [REDACTED] i 2022, hvorav [REDACTED] er omsetning i Norge.
- (21) Selskapet tilbyr tjenester innenfor arkitektur, interarkitektur, landskapsarkitektur, planarbeid, urbanisme, produktdesign og bærekraftig utvikling. Link ønsker å skape arkitektur av høy kvalitet som har en balanse mellom miljøambisjoner, økonomisk lønnsomhet og sosial bærekraft.
- (22) Link har blant annet utført ulike tjenester ved prosjekter som Sykehuset i Vestfold, Campus Ås, og boligområdet Norestraen Sør i Sandnes.
- (23) For mer informasjon, se selskapets hjemmesider: <https://linkarkitektur.com/no>.

4.3 Roar Jørgensen AS

- (24) Roar Jørgensen AS (*Roar Jørgensen*) er et selskap etablert i 1985, som består av ca. 40 medarbeidere som arbeider innenfor fagområdene areal, arkitektur, brannteknikk, konstruksjonsteknikk og prosjektadministrasjon. Kun tre av de ansatte er arkitekter, og selskapet driver følgelig i svært liten grad med rene arkitekttjenester.
- (25) Roar Jørgensen har kontor på Hønefoss, og utfører oppdrag for kunder innen privat og offentlig sektor over store deler av landet.

4.4 A-Lab

- (26) A-Lab er et norsk arkitektfirma som tilbyr en rekke ulike tjenester innen bygg og arkitektur, urban planlegging og bærekraft. A-Lab tilbyr sine tjenester til både private og offentlige aktører, og har god erfaring med utforming av offentlige rom.
- (27) Selskapet ble startet av Geir Haaversen og Odd Klev i år 2000. De to grunnleggerne eier 50 % hver av selskapet A-Lab Holding AS, gjennom sine respektive selskap Geirlab AS og Oddlab AS. A-Lab Holding AS eier videre 65 % av A-Lab. De øvrige eierandelene er fordelt på syv partnere som eier 5 % hver.
- (28) Eierskapsstrukturen kan illustreres slik:

- (29) Selskapet har vært ansvarlige for flere store norske prosjekter, eksempelvis Equinor-bygget på Fornebu og flere bygg i Barcode. Selskapet er også aktive i den pågående byggingen av Fornebubanen. I 2022 omsatte A-Lab for 179,1 MNOK.
- (30) A-lab er også aktive på internasjonale prosjekter, og har kontor i Portugal, Frankrike og Danmark.
- (31) Se selskapets hjemmeside www.a-lab.no for mer informasjon.

5. OMSETNINGSTALL

- (32) Partenes konsoliderte omsetningstall i Norge for 2022 er følgende:

Selskap	Omsetningstall
Multiconsult AS	██████ MNOK
Link Arkitektur AS	██████ MNOK
A-Lab AS	179,1 MNOK

6. FORETAKSSAMMENSLUTNINGEN VIL IKKE FØRE TIL NOEN NEGATIVE VIRKNINGER PÅ KONKURRANSEN

6.1 Beskrivelse av det relevante marked

- (33) Melder vurderer at det eksisterer et marked for generelle arkitekttjenester, og at det foreligger en horisontal overlapp i markedet. Dette er i tråd med tidligere meldinger om foretakssammenslutning.¹ Både A-Lab og Multiconsult, gjennom Link, er aktive i dette produktmarkedet.
- (34) Markedet omfatter prosjektering av arkitekturoppdrag, herunder tegning av hus, hytter, større infrastrukturprosjekter, byplanlegging og øvrige arkitektarbeid som kan knyttes til slike arkitekturprosjekter, samt øvrige aktiviteter som ikke henger direkte sammen med oppføringen av bygg og anlegg, herunder plan og regulering, landskapsarkitektur, interiørarkitektur, konseptutvikling, mulighetsstudier, analyser, utredninger, betalte konkurranser, parallelloppdrag mv.
- (35) Det kan ikke utelukke at markedet kan avgrenses ytterligere, ved eksempelvis arkitekturprosjektering og øvrige arkitektaktiviteter. Det kan også tenkes en avgrensning mellom ulike tjenester, herunder blant annet byggearkitektur, landskapsarkitektur og interiørarkitektur. Det kan videre også tenkes en ytterligere inndeling etter prosjektenes størrelse, ettersom ikke alle arkitektfirmaer vil ha anledning til å delta i store, kompliserte prosjekter grunnet kompetanse og kapasitet.
- (36) Multiconsult antar likevel at det ikke er relevant å dele produktmarkedet opp ytterligere, fordi det er stor overlapp mellom deltjenestene, og en rekke aktører i markedet tilbyr alle former for arkitekturtjenester. Som regel tilbys også flere deltjenester i forbindelse med tverrfaglige prosjekter, slik at ulike arkitekttjenester gjerne inngår som integrerte deler av partens arkitektarbeid på et gitt prosjekt.
- (37) Melder anser at det ikke er nødvendig å ta endelig stilling til en eventuell ytterligere avgrensning av produktmarkedet, ettersom partenes lave markedsandeler og den høye konkurransen i markedet tilsier at foretakssammenslutningen uansett ikke påvirker konkurransen i markedet i nevneverdig grad.

6.2 Geografisk marked

- (38) Melder anser markedet for arkitekttjenester å være minst nasjonalt i utstrekning.
- (39) Arkitekttjenester er ikke knyttet til bestemte geografiske steder, og arkitektkontorenes geografiske plassering har ikke nødvendigvis en sammenheng med det området hvor arkitekttjeneste tilbys og/eller ytes.
- (40) Mange norske arkitektelskaper tilbyr arkitekttjenester i hele Norge, uavhengig av om de har fysisk tilstedeværelse i hele Norge. Kundene har stor mulighet for å velge firmaer uavhengig av om selskapet har fysisk tilstedeværelse der prosjektet skal utføres, og dette gjøres i praksis i dag.

¹ Se melding om foretakssammenslutning mellom Sweco Norge AS og Arcasa Arkitekter AS av 7. mai 2022.

- (41) Multiconsult antar at markedet i visse tilfeller kan være større enn Norge, eksempelvis ved store prosjekter hvor både norske og internasjonale arkitektkontor inngir tilbud på tvers av landegrensener innad i EU/EØS.
- (42) Markedet for generelle arkitekttjenester antas derfor å være minst nasjonalt, og dette legges til grunn videre. En eventuell ytterligere avgrensning av produktmarkedet ville ikke endret melder oppfatning av den geografiske markedsavgrensningen.

7. KONKURRANSEANALYSE

7.1 Innledning

7.2 Horisontal overlapp

- (43) Melder vurderer som nevnt at det foreligger en horisontal overlapp i markedet for generelle arkitekttjenester mellom Multiconsult og A-Lab. Den horisontale overlappen foreligger mellom Multiconsults datterselskap Link Arkitekter og A-Lab.
- (44) Både Link og A-Lab tilbyr arkitekttjenester til store og mindre prosjekter, og har både offentlige og private aktører som kunder. Partene har begge kompetanse på bærekraft, byutvikling, landskapsarkitektur, samt tegning og prosjektering av bygg og anlegg, herunder både boligbygg, næringsbygg og kulturbygg.
- (45) Partene har blant annet virksomhet knyttet til prosjekter om store, industrielle boligprosjekter, hvor kundene både er store eiendomsutviklere og bygge- og industriselskaper. Noen av de største aktørene i dette segmentet er OBOS, AF-Gruppen, Selvaag, NorgesGruppen mv. Begge parter leverer også tjenester knyttet til offentlige byggeprosjekter, urbanisme og bærekraftige løsninger.
- (46) Begge parter tilbyr hovedsakelig flere enkelttjenester på prosjektene de arbeider med, og andelen totalentrepriser i markedet er i økning. Kundene er ofte store, profesjonelle eiendomsutviklere og entreprenører med høy grad av kjøpermakt, som gjerne ønsker å forholde seg til samme arkitektkontor gjennom hele prosessen.
- (47) Ofte er også ulike arkitekter involvert på samme prosjekt, ved såkalt fasedelt prosjektering, hvor arkitekter benyttes til å utføre ulike tjenester, herunder mulighetsstudier, forprosjekt og detaljprosjektering.
- (48) Det norske markedet for arkitekttjenester er stadig økende, og utgjorde totalt 8 581 millioner kroner i 2019.² Det har ikke lyktes melder å finne mer oppdaterte tall enn dette offentlig, men det antas at markedet er omtrent det samme, trolig har det økt noe.
- (49) I 2022 utgjorde bolig og offentlige bygg den klart største delen av arkitektbedrifters omsetning, og utgjorde 62 % av den samlede omsetningen.³ Kontorbygg utgjør 13 %, og 11 % er annen næringsvirksomhet.

² Rapporten «Kantar rapport H2 2020 Arkitektbedriftene.pdf» side 6, hentet fra www.arkitektbedriftene.no/konjunktur-og-prognoserapporter

³ Rapporten «221006 Proggoser og konjunkturer ANDRE halvår 2022.pdf» side 16, hentet fra www.arkitektbedriftene.no/konjunktur-og-prognoserapporter

- (50) Den største vekstfaktoren i markedet er i byggesektoren, hvor både nye bygninger, samferdselsprosjekter og renovasjons- og rehabiliteringsmarkedet er økende. Markedet er fragmentert, og preget av sterk konkurranse fra flere aktører. Blant annet er det betydelig konkurranse fra arkitektkontorene Nordic, Snøhetta, Ratio, Sweco (tidligere Tag/Arcasa) og Mad Arkitekter.
- (51) Melder anslår at de 10 største selskapene i 2021 stod for kun 24 % av den totale omsetningen i markedet, og at det ellers var minst 600 mindre selskap som var aktive på markedet.
- (52) Link Arkitektur er størst av de nåværende arkitektfirmaene, med en samlet omsetning i Norge i 2022 på [REDACTED]. Melder anslår at dette tilsvarer en markedsandel på [REDACTED].
- (53) A-Lab hadde på sin side en anslått markedsandel på ca. 2 % med sin omsetning på 179,1 MNOK i 2022.
- (54) Partene vil dermed ha en samlet omsetning etter transaksjonen på [REDACTED].
- (55) Dette er en nokså beskjeden økning av markedsandel. Som nevnt er markedet preget av sterk konkurranse med en rekke store og små aktører, og oppdragsgiver har betydelig kjøpermakt. Partene vil, sett hen til den beskjedne økningen av markedsandel, ikke oppnå økt markedsrett etter foretakssammenslutningen.
- (56) Med tanke på partenes beskjedne markedsandeler i markedet for generelle arkitekttjenester, og det store antallet aktører som tilbyr slike tjenester på markedet, er det ingenting som tilsier at partenes samlede markedsandel i et eventuelt mer avgrenset produktmarked vil overstige 20 %.
- (57) Dette er en nokså beskjeden økning av markedsandel. Selskapet vil ikke få noe økt markedsrett, som følge av et marked preget av sterk konkurranse med en rekke store og små aktører.
- (58) Samlet sett er partene av den oppfatning av foretakssammenslutningen ikke er egnet til å medføre negative konkurransemessige virkninger.

8. KONKURRENTER, KUNDER OG LEVERANDØRER

- (59) En oversikt over partenes 5 største konkurrenter, kunder og leverandører finnes vedlagt i **Vedlegg 1**.

Vedlegg 1: Oversikt over partenes største konkurrenter, kunder og leverandører

9. DE INVOLVERTE FORETAKENES SISTE ÅRSBERETNINGER OG ÅRSREGNSKAP

- (60) Årsberetninger og årsregnskap for Multiconsult og A-Lab fra siste regnskapsår er vedlagt denne meldingen.
- (61) Forretningshemmeligheter er markert med grønn bakgrunn i denne meldingen, som dermed utgjør offentlig versjon når disse opplysningene er fjernet. Begrunnelse for unntak av forretningshemmeligheter er angitt i **Vedlegg 2**.

Vedlegg 2: Begrunnelse for unntak av forretningshemmeligheter

* * *

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Henrik Nordling', with a stylized flourish at the end.

Henrik Nordling

Advokat

CMS Kluge Advokatfirma AS